

Fővárosi Lapja
x. kerületi irigység
H

IV. Trányi. M. 27.

Hivatal

ELŐFIZETÉSI ÁR:
1 HÓNAPRA ..... 1 P - f
1/4 ÉVRE ..... 3 P - f
MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER

FELELŐS SZERKESZTŐ
ÉS KIADÓ:
MAGYAR IMRE

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IX., KÖZTELEK-U. 1
TELEFON: AUT. 865-02

BUDAPEST, 1931 FEBRUÁR 28.

III. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Normálstátus

Irta: Magyar Imre

Másfél év óta sok szó esik a hivatalokban az új státus-rendezésről. A pénzügyminiszter úr még 1929-ben bejelentette, hogy meg akarja alkotni az úgynevezett normálstátust, amelynek keretében pontosan megállapítják a közalkalmazottak létszámát. Egyetlen tisztviselőt sem tesznek azonban B-listára, hanem a már ismert kihalási módszert fogják szigorubb formában alkalmazni és ez alapon oldják meg a létszámcsökkentés kérdését. Az elmúlt másfél esztendő alatt sok szorongással várták a tisztviselők az új intézkedés életbeléptetését, amíg most végre megjelent a státusreformáló kormányrendelet. A tisztviselők azonban nem várhatnak sok jót ettől az újfajta státusrendezéstől, legfeljebb arra lesz joguk, hogy hamarabb meghalljanak, hogy utat engedjenek a rangban utánuk következő kollegájuknak, mert most már csakugyan megvalósul az igazi kihalási státus: csak egymás testén keresztül juthatnak majd előre.

Öt évvel ezelőtt már része volt a tisztviselő-társadalomnak egy státusrendezésben. Azért már tapasztalatból tudják, hogy minden ilyen intézkedés csak bajt, gondot, szomorúságot okoz minden közalkalmazottnak, a hivatalszolgának éppúgy, mint a magasrangú tisztviselőnek. A Tamássy-féle státusrendelet az előmenetelt rendkívüli módon megnehezítette s ennek következtében a tisztviselők egyrésze évek óta áll a rangosztály első fokozatában az előbbrejutás minden reménye nélkül. A Tamássy-különlegesség, a B-csoport, kerékkötője, átka lett mindenemű rangemelkedésnek. Az új státusrendezés végrehajtása előtt ezt a B-csoportos összevisszaságot kellene megszüntetni. Amikor az első nagy státus-

rendező kiváló munkájának még csak az alapdolatain tünődött, néhány hozzáértő tisztviselő már akkor megmondta, hogy a státusterv nem életképes dolog és amellet, hogy tengernyi bosszúságot és keserúséget okoz, nem fogja beváltani a hozzáfűzött reménykedést, hogy a közalkalmazotti létszámot ezzel le lehet szállítani. Erre világos bizonyítékot nyújtanak most már az elmúlt évek költségvetési adatai, amelyek megmutatják, hogy a megszüntetésre ítélt állást igen sok esetben közszolgálati érdekből be kellett tölteni. A postánál például a Tamássy-féle létszámon felül többszáz hivatalnokot alkalmaztak, mert másképpen csődbejutott volna a posta forgalma.

A segédhivatal itisztviselőknak van talán a legtöbb panasza a Tamássy-státusra, mert elvette tőlük a VII. fizetési osztályt. A főigazgatói rang most jóformán csak szép álmok marad a számukra, a valóságban sohasem juthatnak el odáig, mert csak a minisztériumokban lehet egy-egy idős vagy érettségizett igazgatót kinevezni ebbe a rangosztályba.

A normálstátus érvénybenmaradásáig, még mintegy öt esztendeig, nem igen számíthatnak a közalkalmazottak előléptetésére. Az előmenetelnek ezzel az évtizedes megakasztásával stabilizálódik a jövedelmük is. A megélhetés a tisztviselők számára, a látszólagos olcsóbbodás ellenére is elviselhetetlenül drága, a jövedelmük azonban egy színvonalon áll mozdulatlanul. A normálstátus pedig ezt a fizetési és előmeneteli mozdulatlanságot állandósítja, szinte örökössé teszi.

Egyszer már olyan státust kellene rendszeresíteni, amely a tisztviselők érdekeit is szemelőtt tartja: nem veszi el a munkakedvüket, nem pusztítja el minden törekvésüket, fölfelé való igyekezetüket, hanem olyan állapotot állandósít, amely a felsőbb fokozat, a magasabb rang kilátásbahelyezésével biztatást ad

a munkához. Az állam munkásai is tudják, hogy az államháztartásban sem minden arany, de viszont emberi, közhivatali és nemzeti érdek, hogy minden

alkalmazott, aki az államot szolgálja, tisztességes megélhetést kapjon. Ezt pedig a normálstátus nem igen segíti elő.

Magyary Zoltán meg akarja reformálni a hivatalokat

Magyary Zoltán dr. egyetemi tanár, a közigazgatás egyszerűsítésének kormánybiztosa, tervezetet készített a hivatalok megreformálására. Részletes javaslatot dolgozott ki arra, milyen módon lehetne a magyar közigazgatást egyszerűbbé, jobbá és gyorsabbá tenni. Az új hivatali reformátor tervezetében vannak olyan pontok, amelyeket nagyobb nehézség nélkül meg lehet valósítani. Tervezetének egy részét azonban a hivatali élet és a közigazgatás ügymenetének megrázkódtatása nélkül nem igen lehet végrehajtani.

Magyary Zoltán azt mondja, hogy az adóhivatalok nem állanak hivatásuk magaslatán, tehát meg kell azokat szüntetni. Az adóügyeket végezze a pénzügyigazgatóság. S ezzel az intézkedéssel egyidejűleg, szerinte, az adóhivatalok 1.400 tisztviselőjének az állását is meg lehetne szüntetni, tehát a normál státus nehézkes ügynök is lendítene valamit ez a mélyreható intézkedés. E szép gondolat kivétele azonban gyakorlati nehézségekbe fog ütközni. Az adózó közönségnek sokszor a falútól harminc-negyven kilométernyire fekvő megye székhelyéig tartó utazás kellene, ha a költségvetésük pedig sokkal több költséget jelentene, mint amennyivel csökkenne az adója az adóhivatalok megszüntetése következtében. Aztán meg ez az elhamarkodott cseleke-

det fordítottja lenne az éppen Magyary Zoltán által sürgetett decentralizációnak.

Az adóösszeírások megreformálása azonban már helyes gondolat. A javaslat szerint háromezernél kisebb községekben hat évenként, 3—10,000 lakosságú helyiségekben három évenként, 10,000-nél nagyobb lélekszámú községekben és városokban pedig évenként tartanának adóösszeírást. Mindennemű adatgyűjtést az adóösszeírással együtt kellene elvégezni.

A vagyonadót egy százalékról két százalékra akarják fölemelni és a hater ezer pengőn aluli jövedelmet mentesíteni a jövedelmi adó alól. Ily módon a jövedelmi adófizetők számát 329,000-ról 39,000-re lehetne csökkenteni, ami óriási adminisztrációs munkamegtakarítást jelentene. A pénzügyigazgatóságok számlarendszerét is egyesíteni akarják. Az illeték bélyegeken való behatóhatásának értékhatárát 100 pengőre emelik. A pénzügyőrség 206 nyilvántartása közül csak 79-et hagynak meg. Ötszáz pengőn aluli köztartozások esetében a körözést ezentúl mellőzni kellene. Az adókulcsokat egyesíteni akarják.

Az igazságügy körében, a tervezet szerint, szintén lesznek újítások. A behajthatatlannak látszó bűnügyi költségeket a bíróság az ítéletben behajthatatlannak

Tisztviselők fizetése a régi Pest-Budán

Irta: Dobozi István.

Nincs ma már élő ember, aki személyes élményei alapján emlékezhetne a régi jó patriarkális időkre, amikor a pestvárosi tanácsnokok még évi 30 forint tiszteletdíjért végezték munkájukat a polgárság boldogulása és a város felvirágoztatása érdekében.

Igaz ugyan, hogy ebben az időben a budai tanácsnokok 2000 forint évi javadalmazást állapítottak meg önmaguknak. Ugyanakkor a pesti városbíró 150 forint évi honoráriumot kapott. A budai polgármester, aki egy személyben a bírói funkciókat is végezte, évi 350 forintnyi készpénzfizetése mellett hatalmas értéket képviselő természetbeni járandóságot is élvezett közvetlenül a polgárságtól. Ez a természetbeni javadalmazás pedig állott a következőkből: két akó sör, legalább négy pár malac, husvét előtt egy tavaszi bárány, egy akó bor, öt szekér tűzifa és egy rend ködmönnek való posztó.

Mindezeket már csak elsárgult, régi kétszáz esztendő előtti írásokból böngésszük ki.

A városi honorációk illetményeinek realisabb ala-

pokra való helyezésével csak Pest és Buda egyesítésének esztendejében találkozunk. Az adózó polgárságot rendszeresen kiszolgáló, a mai értelemben vett modern közigazgatás megalapozását az 1873 év december 20-án kelt jegyzőkönyvben találjuk meg.

Az óriási terjedelmű, kézzel írott jegyzőkönyv a belügyminiszterileg jóváhagyott szervezési szabályrendeleten kívül tartalmazza az egyesített város közigazgatási karának teljes létszámát, kítűnő valutájú osztrák-magyar forintokban megszabott évi fizetését és lakbéréit.

Ezekből megtudhatjuk, hogy Buda-Pest polgármestereit akkor 5000 forint évi fizetés és 1000 forint lakbér illette meg. Két alpolgármester 3000 forint évi fizetést és szintén 1000—1000 forint lakáspénzt élvezett. Nyolc tanácsnoknak egyenként 2500 forint törzsfizetése és 800 forint lakbére volt.

Ugyanilyen javadalmazást kapott a város egyetlen főjegyzője is. Tizenhárom jegyző működött mellette. 1350—1600 forintos fizetéssel. (Lám, az egyes kategóriákban már akkor is voltak különböző fizetési fokok.) Működött ezeken kívül a városi közigazgatásban tíz »tollnok«, 500—1000 forint évi fizetéssel és 180 forint lakbérrel.

A »tollnokoknak« sokkal fontosabb szerepük volt, amint azt a laikusok ma gondolnák. A »tollnokok« dolga volt a jegyzőkönyvek leírása tisztán olvasható, szép kaligrafikus betűkkel. A lúdtollakkal körmölő »tollnak« urak pótolták az akkor még fel nem talált írógépet.

nyilvánítja és akkor az előírás és behajtás iránti intézkedéseket mellőzni lehet. A *törvénykezési illetéknél* behozzák az átalány-rendszert. A jogügyletek írásbafoglalásáról már a törvényhozás előtt fekszik a javaslat. A *bírák, ügyészek* és a bírósági hivatalnokok fegyelmi felelősségének szabályozására tervezet készül. A *telekkönyvi tanfolyam* felállításáról rendeletet adnak ki.

A *belügyminisztériumban* az illetőségi törvény reformját készítik elő. Eszerint mindenki ott bírna illetőséggel, ahol bizonyos idő óta lakik. Ezt a helyes és fontos intézkedést minél előbb életbe kellene léptetni. A községek és városok háztartásának rendezéséről törvénytervezet van készülőben. A városok és községek kötelesek lesznek évente nyomtatott költségvetést kiadni és ebben az alkalmazottak számát is pontosan feltüntetni.

A kultuszminisztérium bírói jogvédelmet akar biztosítani a *tanárok, tanítók és ovónők* államsegély-ügyeiből keletkező vitás kérdések eldöntésére. Kisebb *postadíj-szabási* differenciáknak közigazgatási úton való behajtását mellőzni akarják, mert a 20 filléres postabélyeg beszédese tízszer annyi költséget okoz. A népjóléti minisztérium keretében *egészségvédelmi* intézményeket akarnak létesíteni.

Az egyes minisztériumokban működő műszaki osztályokat összevonják és a kereskedelmi minisztériumban megalakítják a *Magasépítési Igazgatóságot*. A középítkezéseket a minisztériumok határoznák el, a pénzt azonban az igazgatóság utalványozná. *Közszállítási Bizottságot* is szerveznek a közszállítások egységes lebonyolítása céljából. A belügyminisztériumban szervezett *Kihágási Tanács* dönt ezentúl harmadfokon a kihágási ügyekben.

Az ügykezelés egyszerűsítésére *kezelési és irattári tanfolyamokat* rendeznek. A *számviteli törvényt* és uta-

stást módosítani akarják. Az utalványozó hatóságoknál működő fogalmazási tisztviselőknél a számvevői képe-
sítést is meg kell szerezni. Az appropriációt és a részletes költségvetést össze akarják vonni. Valamennyitény-
leges és nyugdíjas közalkalmazott járandóságát a köz-
ponti illetményhivatal fogja utalványozni. A tisztviselői
létszámnak a normálstátuson túl való csökkentését nem
tervezik. Egyes ügyekben eljáró személyek számát azon-
ban apasztani fogják. A bizottságok helyett *egyéni ha-
táskört* akarnak megállapítani. A hivatalokban a gép-
és gyorsírás tudását kötelezővé teszik. Akik a hatóságok-
at fölöslegesen zaklatják, azokat rendbírsággal akar-
ják sújtani. Tervezik még a munkaidő fölemelését is. Elfelejtik azonban, azt, hogy ha a hivatalos időt meg-
hosszabbítják, akkor a *fizetéseket is okvetlenül fel kell
emelni.*

Sz. hivatal

A gyöngyélet végleges keretei — Avagy státus rendezve

Státus rendezve jó, — állapítja meg a jó öreg közmondás vagyis mindenha odairányult a törekvés, hogy a státus újlag és még újlagabban rendeztessék. De

A különböző gyakornok-írnokok, teremszolgák és a kapus, valamint a polgármester ajtaja előtt őrt álló huszár 420—600 forint évi fizetést kaptak a várostól. Ehhez járult még 120 forint lakbér

A város már akkor is tíz közigazgatási kerületre oszlott. A kerületek élén álló előljárók tiszteletdíja évi 100 aranyban volt megállapítva. Lakbért az előljárók nem kaptak. Mindegyik előljáróságon hat esküdt működött évi 50 arany tiszteletdíjért. Az előljárók és az esküdtek a jómódú polgárok sorából kerültek ki és így a nagyobb javadalmazásra nem voltak ráutalva.

A közigazgatásban fontos szerepe volt a könyomdásznak, mert a városnak minden dolgát kövön sokszorosították. A könyomdász 800 forint fizetést élvezett. A főlevéltárnoknak 1800, a főügyésznek 2500, négy alügyésznek 1350—1600 forint fizetése volt. A statisztikai igazgató 2500 forint fizetéssel és négy segéderővel látta el a város összes statisztikai munkálatait. A főszámvevő ugyanennyi javadalmazást kapott, amíg hat »számkukac« 1000—1000 forintos javadalmazást húzott.

Az adóhivatal, úgy látszik, akkor még nem lehetett olyan fontos intézmény, mint manapság, mert mindössze húsz segéderővel dolgozott, 800—1100 forintig terjedő fizetésekkel. Az adófőpénztárnok 1800 forintot kapott évente. A főmérnök 2500, a főkertész 1000, a vásárigazgató pedig 1800 forintokat.

Az egyesítés feltételeiben benne volt, hogy Budáról át kellett venni egész sereg funkcionárust. Ilyen volt a többek között a szállásmester, (aféle idegenforgalmi főtényező), 1000, a szállásbiztos (az előbbinek segédje) 400 forint fizetéssel. A Rudasfürdő igazgatója 600 forint törzsfizetésen kívül 120 forint drágasági pótlékot is kapott. (Ő volt az egyetlen, aki a drágasági pótlékre igényt tarthatott) A Rudasfürdő fűtője napi 1 forint napszámot élvezett.

A »vízművek« műszaki személyzete akkor mindössze három személyből állott. A mostani parlament helyén működött egy szivattyúszerkezet, amely a Dunából pumpálta és desztillálta a vizet a jobb- és balparti lakosság számára. A vízajtó-gépész 500 forint évi javadalmazást kapott.

Hasonlóan néhány emberrel bonyolították le a köztisztasági ügyeket is egy felügyelő tiszt vezetésével, akinek 600 forint évi javadalmazása volt. Annál nagyobb volt a különböző csószók száma. A budai hegyekben tizenkét szőlőcsósz vigyázott a polgárság javaira 300—300 forintnyi javadalmazással. Volt a városnak nyolc vadásza is szintén 300 forintos fizetéssel.

A tiszti főorvos 2500, a kerületi orvosok 1400 forint fizetést kaptak. Igen érdekesek a plébánosok javadalmazásai, melyek szintén a város pénztárát terhelték. A belvárosi plébános 1260, a lipótvárosi 1050, a terézvárosi 630 forintot kapott, amíg a segédlelkészek 300,

amely öreg a közmondás, oly öreg maga a státus is, amely mióta fennáll, jó egynéhány rendezőt nyűtt el, köztük nem egy mester-, vezér- és sztárrendezőt, akik rendezhetnőségük minden lobogó hévével és tüzes rátermetségével adgyusztáltak meg azt, mint státusnurmik, státuspaganinik és státusmussolinik.

Most, mi, ezennel, végérvényesen és velőtrázóan el-tökéltük egyszer és mindenkorra elrendezni a szénáját ennek a státusnak, diadalra juttatván azon vezérelvet, hogy a kecske is előlépjen és a káposzta is avanzsáljon.

Hogy impozáns és végérvényes megelégedettség kapjon lábra a köztisztviselő-társadalom berkeiben.

Mindjárt az elején kezdve, az eddigittől eltérően 33 fizetési osztályt állapítunk meg, még pedig azzal a kedvezménnyel, hogy aki köztisztviselő, az a 33. fizetési osztályt már el is foglalhatja. Igaz, hogy itt még csak kezdőfizetés van, de ugyebár a fizetést is kell kezdeni valahol, ugye?

Egy-egy osztályban átlagosan 5—5 évig serénykedhetik a tisztviselő, egy percig se tovább, ha csak maga nem kéri visszatartását. Minden előlépésnél öt százalékkal javul a javadalmazás, amely, például, a XI. fizetési osztálynál már így fest:

Törzsfizetés, havonta	— — — — —	128.40 P.
Családi pótlék, egy neje és 3 drb. gyermek		4.20 „
Ugyanaz mohamedánoknál feleséginflációval		5.20 „
Lakbér, tetszés szerinti lakás bérelhető	—	38.03 „
Vasúti kedvezmény, a siklón lefelé 16 f. helyett		.15 „
Természeti szépségek	— — — — —	díjtalanul
Ádámcsutka bármikor mozgatható	— — — — —	„ „
összesen:		175.98 P.

Az előlépés, mint említettük, ötvenként automatikus. Természetesen ennek előzménye és az új felvétel elő-

az egyházi énekesek és karzenészek 120 forintos javadalmazásokra tarthattak igényt.

A főreáliskola igazgatójának 1500, amíg a polgári iskola és az elemi iskolák igazgatóinak csak 1000 forint volt a fizetése. Az iskolákban egy-egy osztálytanító 200—650 forintig terjedő fizetést kapott. (A tanítónő vagy tanárnő fogalma akkor még ismeretlen volt. Az egész városi közigazgatásban különben is nők egyáltalán nem voltak alkalmazva.)

A közbiztonsági igazgató huszonhat tagú személyzettel dolgozott és 1800 forint fizetést kapott természetbeni lakással. A tűzoltó felügyelő fizetése 1200, a kórház-igazgatóé 2400, az orvosoké 800, a főbábáé 300, a mértékhatóság hivatali igazgatóé 1200 forintot tett ki.

*

Persze, a mai mértékkel nagyon nehéz volna el-bírálni, hogy ezek a hatvan év előtti javadalmazások vajjon hogy viszonylanak a mai fizetésekhez és a mai megélhetési viszonyokhoz. Akkor egészen más volt az életstandard, mások voltak az igények.

Hogy a városi honoriaiórok világában a »drágaság« szót már akkor is nagyon jól ismerték, ennek nyomait a későbbi jegyzőkönyvekben sűrűn megtaláljuk.

A »drágasági pótlékok« ugyanis mindörülben szerepeltek a későbbi fizetési listákon.

feltétele a kihalási kulcs százalékanak megkívánt mérve. A normálhelyezés öt százalékos. Ebből:

Agyban, párnák közt	3%
Tégla és egyebek által	1%
Párolgás és nirvána által	1%

Ha az elhunyas a kellő ütemet nem éri el, az előlépések szünetelnek, viszont az egyes hivatalok udvarai-ban a morituriak szalutálni gyakoroltatnak.

Ami a munkaidőt illeti, elegendő, ha a tisztviselő félnyolckor bejön. A délelőtti hivatali elfoglaltság, figyelembe véve az idő tagoltságának köztudomású előnyeit, megoszlik éspedig így: félnyolctól tizenkettőig és tizenkettőtől háromig.

Három órakor bő ebédszünet következik és már csak a délután van hátra. Ez hasonló megfontolással fél négytől hatig és hattól nyolcig tart.

Ennek a kissé terhesnek látszó beosztás ellensúlyozásául az a kedvezmény iktattatik be, hogy a restanciát a hivatalos időn kívül bármikor jogosult elvégezni a köztisztviselő.

Eddig a tervezet.

Conciliáns, végleges és precíz; aki ennél más, vagy jobbat akar, azt szociális elgondolás nem vezetheti, miért is jelentkezés esetén átadandó az első, elősiető főlháborodásnak.

Undi Imre.

Emelik a bírák létszámát Ausztriában

Bécsből jelenti a »Hivatal« tudósítója: Az osztrák parlamentben a költségvetés tárgyalása alkalmával szóba került az is, hogy milyen katasztrófális hatásai vannak a bírói létszám takarékoság címén való nagyfokú csök-

A tulajdonképeni fizetésrendezés a városnál azonban csak húsz év múlva, 1894-ben következett be. De ez aztán jó kiadós volt, mert a polgármester, az alpolgármester és a tanácsnokok javadalmazását éppen megkét-szerezte és hasonló arányban javította a kisebb kategóriák fizetéseit is.

Akkor bizony még lassabban forgott az élet kereké. A villamosság csecsemőkorát élte, a repülőgépről és az automobilról csak a merész fantáziájú költők mer-tek álmodozni.

Ezért kellett a budapesti polgármesternek húsz évig várni, hogy a fizetését 10,000 forintra felemeljék.

HIRDETÉSEKET

felvesz

a Kiadóhivatal

Budapest, IX., Köztelek-utca 1.